

העותרים:

1. ג"א, ת"ז -----
2. ע"ש, ת"ז -----
3. ב"ש, ת"ז -----
4. א"א, ת"ז -----

5. האגודה לזכויות האזרח בישראל, ע"ר 580011567

ע"י ב"כ עוה"ד עביר ג'ובראן ו/או ניצן אילני ו/או אבנר פינצ'וק ו/או עודד פלר ו/או גדיר ניקולא ו/או דבי גילד-חיו ו/או מיכל תג'ר ו/או טל חסין ו/או הגר שחטר ו/או רעות שאער ו/או הילה שרון ו/או עדן גלעד ו/או יעל זיידמן ו/או אלזה בונייה

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

- נ ג ד -

המשיבה:

משטרת ישראל

באמצעות ב"כ ממחלקת הבג"צים
פרקליטות המדינה, ירושלים

עתירה למתן צו על תנאי ובקשה לקיום דיון דחוף

בית המשפט הנכבד מתבקש ליתן צו על תנאי המופנה אל המשיבה (להלן: **משטרת ישראל** או **המשטרה**), והמורה לה לבוא וליתן טעם:

א. מדוע לא תצביע על מקור סמכות מפורש בדיון, המאפשר לה לחסום שכונות וכניסות ליישובים לפרקי זמן ממושכים.

ב. מדוע לא יוסרו חסימות הבטון הבלתי מאוישות אשר הוצבו בשכונת ס"א הערבית בלוד ביום 25.1.2025.

ג. מדוע לא יוסרו חסימות הבטון הבלתי מאוישות אשר הוצבו בשכונת ס"ח הערבית בלוד ביום 26.1.2025.

בקשה לקיום דיון דחוף

בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע דיון דחוף בעתירה, לנוכח המדיניות המפלה והבלתי חוקית של המשטרה. זה לא מכבר החלה המשטרה להציב חסימות בטון בשכונות של יישובים ערבים או בכניסה אליהם. תופעה זו הפכה שכיחה וחורגת מענייניו של יישוב מסוים. בתוך כך, בחודשים האחרונים המשטרה הציבה חסימות ביישובים: פרדיס, לקיה, תל שבע, תראבין וג'סר א-זרקא.

המשטרה "חומקת" מביקורת שיפוטית על ידי הסרת החסימות לאחר שמוגשת עתירה (כך היה בעניין החסימות ביישוב ג'סר א-זרקא (בג"ץ 33581-01-26 עמאש נ' **משטרת ישראל** (27.1.2026) (להלן: **עניין**

עמאש); ובעניין החסימות בתראבין (בג"ץ 12090-01-26 **המועצה האזורית אל קסום נ' המשרד לביטחון פנים** (15.1.2026) (להלן: **עניין המועצה האזורית אל קסום**)). עם הסרת החסימות קובע בית המשפט הנכבד, כי העתירה הפכה "תיאורטית", וכך "קונה" לה המשיבה אפשרות להוסיף ולהתעמר באזרחים הערבים, לפגוע בשורה ארוכה של זכויות אדם, מבלי שהתנהלותה הבלתי חוקית תופרע על ידי בית המשפט.

ביום 25.1.2026 הכריז השר לביטחון לאומי כי "דין לוד כדיו תארבין" והכריז על התחלתו של מבצע משטרתי חדש בלוד ערב כניסתו של חודש הרמדאן (לירן תמרי, "דין לוד כדיו תראבין": המהלך המשטרתי הנרחב רגע לפני הרמדאן – והביקורת מבפנים", **וינט**, 25.1.2026). ואכן, בימים 25.1.2026 ו-26.1.2026 הציבה המשטרה חסימות בטון בשתי שכונות בלוד, ס"א ו-ס"ח, תוך פגיעה מתמשכת בזכויות האדם של העותרים ושל כלל תושבי לוד המתגוררים בשכונות אלו לרבות, הזכות לחופש תנועה, לכבוד, לבריאות, לחיים ולשלמות הגוף, לחינוך ולשוויון. החסימות גורמות לשיבוש חמור בשגרת החיים ומונעות גישה לשירותי חירום.

משום כך, בית המשפט הנכבד יתבקש לקבוע את שמיעת העתירה בדחיפות.

מבוא

1. עניינה של העתירה במדיניות בלתי חוקית של משטרת ישראל, אשר מזה מספר חודשים מציבה בזו אחר זו חסימות בטון ביישובים ערביים שונים, וזאת בהנחיית השר לביטחון לאומי. החסימות מוצבות בהיעדר סמכות כדיו, ללא מקור חוקי מפורש, ללא צו כתוב, ללא תכלית ברורה ומוגדרת, ולפרקי זמן ממושכים – מבלי שנמסר מועד צפוי להסרתן. מדיניות זו פוגעת פגיעה קשה ומתמשכת בשגרת חייהם של מאות ואלפי תושבים, בזכויותיהם הבסיסיות לחופש תנועה, לכבוד, לבריאות, ולשוויון, ואף יוצרת סכנה ממשית לשלומם ולחייהם עקב פגיעה קשה בגישה לשירותי חירום והצלה. כך עשתה המשטרה ביישובים פרדיס, לקיה, תל שבע, תראבין וג'יסר א-זרקא.
2. בעניינם של היישובים תארבין וג'יסר א-זרקא הוגשו שתי עתירות לבית משפט נכבד זה (עניין **המועצה האזורית אלקסום** ועניין **עמאש**, בהתאמה). עתירות אלו לא נדונו לגופן, משום שהמשיבה הסירה את חסימות הבטון שהוצבו ביישובים אלו סמוך לאחר הגשת העתירות.
3. ביום 25.1.2026 התקיימה ישיבה במחוז מרכז של המשטרה, בה השתתפו השר לביטחון לאומי, איתמר בן גביר, מפקד מחוז מרכז ניצב, אמיר כהן, וסגן מפכ"ל המשטרה, ניצב יאיר חצרוני. בישיבה סוכם על מבצע חדש בלוד וברמלה בדומה למהלך שבוצע בתראבין, זאת על אף התנגדות וביקורת שהושמעו בתוך המשטרה, שמבצע כזה ערב הרמדאן יכול להצית את השטח. השר לביטחון לאומי הצהיר באותה ישיבה כי: "**דין רמלה ולוד כדיו תראבין**" (לירן תמרי, "דין לוד כדיו תראבין": המהלך המשטרתי הנרחב רגע לפני הרמדאן – והביקורת מבפנים", **וינט**, 25.1.2026).
4. ביום 25.1.2026 הציבה משטרת ישראל חסימות בטון בכניסה היחידה לשכונה ס"א בלוד, שבה מתגוררות כ-20 משפחות. בפני תושבי השכונה טענה המשטרה, כי הצבת החסימות נועדה לטיפול בסכסוך משפחתי בין שתי משפחות המתגוררות במקום. ואולם, בפועל החסימות לא יצרו כל

הפרדה בין אותן משפחות, המתגוררות בסמיכות זו לזו, אלא ניתקו את השכונה כולה באופן מוחלט מכל אפשרות לכניסה או יציאה באמצעות רכב. עוד הודיעה המשטרה לתושבים, כי החסימות יוסרו רק לאחר קיומה של "סולחה" בין המשפחות – תנאי שאין לו כל עיגון בדין.

5. ביום 26.1.2026 הציבה המשטרה חסימות בטון נוספות בתוך שכונה ס"ח בעיר לוד, שבה מתגוררים מאות תושבים, באופן שמנע כל אפשרות גישה ישירה מהשכונה למרכז העיר לוד, שם ניתנים לתושבים כלל השירותים החיוניים. הדרך החלופית למרכז העיר מאריכה את זמן הנסיעה בלפחות 15 דקות, ועוברת דרך אזור תעשייה עמוס במשאיות כבדות. דרך הגישה לאזור זה אינה מתאימה לנסיעת כלי רכב פרטיים. היא משובשת, מלאה בבורות, מים ובוץ. לא ברור מה התכלית של חסימת אותה שכונה, היות ולא ידוע על סכסוך כלשהו שם.

6. כתוצאה מהצבת החסימות, לשתי השכונות אין גישה לשירותי חירום והצלה, אין אפשרות להסעת תלמידים למוסדות חינוך, אין גישה להסעת קשישים למרכזי יום, ואף נמנעת כניסת משאיות לפינוי אשפה. מדובר בפגיעה קשה, רחבה ומתמשכת בשגרת החיים ובזכויות האדם של התושבים.

7. ועוד – ענייננו בענישה קולקטיבית פסולה של ציבור שלם על רקע לאומי, ובאמצעי אכיפה שהמשטרה אינה נוקטת בו ביישובים יהודיים, אף במצבים של פשיעה חמורה או סכסוכים.

8. פניית העותרת 5 (להלן: **העותרת** או **האגודה לזכויות האזרח**) בדרישה לחדול ממדיניות הבלתי חוקית של המשטרה, ולהסיר את החסימות ביישוב לוד מיום 28.1.2026, לא נענתה, ולעותרים לא נותרה ברירה אלא לפנות לבית משפט נכבד זה בתקווה שזו הפעם בית המשפט ייתן את הדעת לגבי מדיניות המשטרה הלא חוקית, ולא יאפשר לה עוד "לחמוק" מביקורת.

הרקע העובדתי

הצדדים

9. **העותרים 1-5** הינם תושבי לוד. העותרים 1-2 מתגוררים בשכונה ס"ח, בסמוך לחסימות הבטון ההרמטיות שהציבה המשטרה. העותרים 3-4 מתגוררים בשכונת ס"א, בסמוך לחסימות הבטון שהציבה המשטרה ברחוב.

העתק תצהירו של העותר 1 מצורף ומסומן ע/1.

העתק תצהירה של העותרת 2 מצורף ומסומן ע/2.

העתק תצהירו של העותר 3 מצורף ומסומן ע/3.

העתק תצהירו של העותר 4 מצורף ומסומן ע/4.

10. **העותרת 5, האגודה לזכויות האזרח**, היא ארגון זכויות האדם הגדול והוותיק בישראל. העותרת עוסקת בכל קשת זכויות האדם, ובתוך כך, בהגנה על זכויות האדם של החברה הערבית בישראל.

11. **המשיבה, משטרת ישראל**, אמונה, בין היתר, על מניעת עבירות וגילויין, תפיסת עבריינים והעמדתם לדין ושמירת הסדר הציבורי וביטחון הנפש והרכוש.

הצבת החסימות בשתי השכונות הערביות בלוד והשפעתן על חייהם של התושבים

הצבת החסימה בשכונת ס"א

12. ביום 25.1.2026 הציבה משטרת ישראל חסימות בטון בכניסה היחידה לשכונה ס"א, שבה מתגוררות כ-20 משפחות. בפני תושבי השכונה טענה המשטרה, כי הצבת החסימות נועדה לטיפול בסכסוך משפחתי בין שתי משפחות המתגוררות במקום. אולם, בפועל החסימות לא יצרו כל הפרדה בין אותן משפחות, המתגוררות בסמיכות זו לזו, אלא ניתקו את השכונה כולה באופן מוחלט מכל אפשרות לכניסה או יציאה באמצעות רכב. עוד הודיעה המשטרה לתושבים כי החסימות יוסרו רק לאחר קיומה של "סולחה" בין המשפחות.

החסימה בשכונה ס"א

13. כתוצאה, תושבים נאלצים לחנות ליד החסימות ולהיכנס רגלית לשכונה. שירותי חירום כמו אמבולנסים, כבאיות אש, או אפילו רכבי משטרה, אינם יכולים להיכנס לשכונה. מאז החסימות הסעות התלמידים לא אוספות את הילדים מהשכונה, אלא מאחורי החסימה. מביקור של הח"מ בשכונה, היא הייתה עדה לקשיי התושבים. כך, למשל, אישה חולה באסתמה נאלצה לצאת מרכב בנה מול החסימה וללכת ברגל לביתה. היא סבלה מקשיי נשימה, ובקושי הצליחה לנהל שיחה ולעמוד על רגליה.

14. העותר 4, א"א, מתגורר בשכונה ס"א, הוא אבא לילד בן שלוש בעל צרכים מיוחדים שלומד במסגרת לחינוך מיוחד ברמלה. בהתאם להצהרתו "ההסעה אינה יכולה להגיע יותר לבית, אני חייב לקחת אותו להסעה כל בוקר מחוץ לחסימה". העותר 4, הוא אב גם לילד בן 11 שמתאושש ממחלת סרטן ועדיין מטופל. הוא מודאג שאם בנו יהיה "זקוק לאמבולנס [לא תהיה לו] דרך גישה" (נספח ע/4). כמו כן, העותר 4 נאלץ כיום לסחוב את הקניות שלו ברגל לביתו, דבר שמקשה על ניהול שגרת היום יום של המשפחה.

15. העותר 3, ב"ש, בן 46, מתגורר בשכונה ס"א. הוא סובל מאפילפסיה. הוא אמנם מטופל אך יכול לקבל התקפים בכל רגע. מצב של התקף אפילפסיה מסכן את חייו ומחייב פינוי מידי לבית החולים.

כך הוא מצהיר: "אני סובל מאפילפסיה. יש לי התקפים פעילים. בזמן התקף אני חייב להיות מפונה באופן מיידי על ידי אמבולנס לבית החולים. המצב הנוכחי לפיו הכניסה לשכונה ולבית שלי חסומות בבוטונדות מסכן את החיים שלי. אין כניסה אחרת נגישה לרכב לשכונה ולבית שלי. המצב הנוכחי מלחיץ אותי נפשית היות ואיני יכול להיות מפונה באמבולנס או לקבל שירותי רפואה דחופים במידת הצורך." (נספח ע/3).

16. על מצב פינוי האשפה מצהיר העותר 3, כי "מאז החסימה אין פינוי אשפה מתוך השכונה [וכי הוא] מוציא את הזבל לכביש הראשי בעצמו".

החסימה בשכונה ס"ח

17. ביום 26.1.2026 הציבה משטרת ישראל חסימות בטון נוספות בתוך שכונה ס"ח בעיר לוד, שבה מתגוררים מאות תושבים, באופן שמנע כל אפשרות גישה ישירה מהשכונה למרכז העיר לוד, שם ניתנים לתושבים כלל השירותים החיוניים.

החסימה בשכונה ס"ח

18. הדרך החלופית למרכז העיר מאריכה את זמן הנסיעה בלפחות 15 דקות, ועוברת דרך אזור תעשייה עמוס במשאיות כבדות. דרך הגישה לאזור זה אינה מתאימה לנסיעת כלי רכב פרטיים, והיא משובשת, מלאה בבורות, מים ובוץ. להלן מספר תמונות שממחישות אפילו במעט את המצב של הדרך החלופית:

19. העותרים 1 ו-2 מתגוררים בשכונה ס"ח יחד עם מאות תושבים אחרים, ומאז החסימה בשכונה הם מרותקים לביתם.

20. העותר 1, ג"א, בן 72, נכה וסובל מאי ספיקת לב ובעיות רפואיות אחרות. מאז החסימה של השכונה הוא מנותק משגרת חייו וממרכז היום שהוא מגיע אליו באמצעות הסעה מאורגנת מטעם המרכז: "בדרך כלל מגיעה הסעה מסודרת פעמיים בשבוע, שני וחמישי, [לאסוף אותי] למרכז יום ביפה נוף. במרכז היום עושים פעילות למבוגרים, כולל ספורט, בדיקות רפואיות. [יש] שתי ארוחות בוקר וצהריים. יחד איתי עולים להסעה חמישה מבוגרים, אנחנו נוסעים ביחד למרכז היום. מאז החסימה ההסעה של מרכז היום אינה מגיעה כי אין דרך נגישה לשכונה. [...] מאז שהוצבו החסימות אני יושב בבית, ללא תעסוקה, ללא כל פעילות. אני מנותק מחבריי במרכז היום." (נספח 1/ע).

21. העותר 1, חולה לב ונכה, חושש כי לאור החסימה הוא לא יוכל לקבל שירות רפואי דחוף או פינוי באמצעות אמבולנס לאור העדר דרך גישה נגישה (נספח 1/ע).

22. העותר 2, ע"ש, בן 46, גם הוא תושב שכונה ס"ת. הוא עבר תאונת דרכים קשה וכתוצאה ממנה נכרתה רגלו הימנית. הוא עדיין סובל משברים בפלג גופו התחתון. הוא מצהיר: "מאז החסימה אני יושב בבית. אין לי גישה נגישה ליציאה מהשכונה. הדרך החלופית היא דרך אזור התעשייה. היא דרך שבורה, מלאה בבוץ ובבריכות מים, ואינה מיועדת למעבר רכבים [רגילים]. **כיום אני יכול לקבל שירותים רפואיים מהקופה או לגשת לבית חולים לטיפול כי הגישה למרכז העיר חסומה. אם אצטרך אמבולנס או שירותי חירום אחרים, אין להם כל גישה לשכונה.** מצבי הנפשי לא קל. היכולת שלי להסתובב בצורה חופשית נפגעה. הרכב בו אני נוהג אינו מיועד לדרך עפר." (נספח ע/2).

מיצוי ההליכים בעניין מדיניות החסימות ובפרט בעניין לוד

23. כאמור, החסימות שהוצבו ביישוב לוד אינן החסימות הראשונות שמציבה המשטרה ביישובים ערביים או בכניסה אליהם בתקופה האחרונה. במהלך החודשים האחרונים פנתה העותרת 5 למשיבה מספר פעמים בעניין חסימות בטון שהוצבו בכניסות ליישובים או בשכונות ביישובים ערבים. הפנייה הראשונה, מיום 26.10.2025, עסקה בחסימה שהוצבה בכניסה ליישוב פרדיס. הפנייה השנייה, מיום 27.11.2024, עסקה בחסימה שהוצבה בכניסה ליישוב לקיה ובדרך הגישה ליישוב תל שבע. שתי החסימות האמורות הוסרו. הפנייה השלישית והרביעית, מימים 30.12.2025 ו-8.1.2025 עסקו בחסימות שהוצבו בכניסה ליישוב ובשכונות ביישוב ג'סר א-זרקא, שבעניין הוגשה העתירה בעניין **עמאש**. נפרט:

הצבת החסימה בכניסה לכפר פרדיס

24. בעקבות הצבת חסימת בטון בכניסה המזרחית של הכפר פרדיס ביום 24.10.2025, אשר מנעה את הכניסה לכפר בו מתגוררים כ-15,000 תושבים, ולאחר מכן הסרתה והצבתה בשולי הכביש באופן שעורר חשש כי תוצב מחדש, פנתה העותרת ביום 26.10.2025 אל היועצת המשפטית לממשלה, עו"ד גלי בהרב-מיארה, מפכ"ל המשטרה, רב-ניצב דני לוי, והיועץ המשפטי למשטרה, תת-ניצב עו"ד אלעזר כהנא. העותרת ציינה, כי החסימה היוותה ענישה קולקטיבית אסורה, ודרשה כי יובהר למשטרה באופן חד משמעי, כי חסימת הכניסה לכפר היא בלתי חוקית וכי אין למשטרה סמכות לבצע חסימות מעין אלו. כן דרשה העותרת כי כלל שרשרת הפיקוד המשטרתית תונחה שלא לשוב ולחסום את הכניסה, וכי מחסומי הבטון שנותרו במקום יפוננו לאלתר.

25. לפי פרסומים באתר "וואלה", החסימה הוצבה בעקבות תלונות שהפנו תושבי זכרון יעקב הסמוכה לשר לביטחון לאומי, אשר הורה למפכ"ל המשטרה לפעול בעניין. המשטרה נימקה את הצבתה בכך שהחסימה נועדה לחזק את ביטחונם ושלומו של תושבי הכפר באמצעות הגברת השליטה ב"ציר נוח לבריחה והברחות", על רקע עלייה באירועי ירי ומקרים פליליים בגזרת הכפר (יואב איתאל "בזכרון יעקב התלוננו על ירי בכפר פורידיס – המשטרה חסמה בבטון את הכניסה והיציאה" **וואלה** 25.10.2025). העותרת הדגישה בפנייתה, כי "ככל שהחסימה אכן הוצבה כתוצאה מהתערבות השר, הרי שמדובר בהפרה בוטה של פסק דינו של בג"ץ בעניין תיקון 37 לפקודת המשטרה, שקבע שעל השר להימנע מהתערבות בהחלטות אופרטיביות של המשטרה (בג"ץ 8987/22 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת** (2.1.2025))."

העתק פניית העותרת מיום 26.10.2025 מצורף ומסומן ע/5.

26. הפנייה לא נענתה אך חסימות הבטון פונו משולי הדרך.

חסימת הכניסה ליישוב לקיה ודרך הגישה ליישוב תל שבע

27. ביום 23.11.2025 הציבה המשטרה חסימת בטון בכניסה הראשית של היישוב לקיה שבנגב, המשמשת גם כדרך גישה עבור תושבי היישוב תל שבע. החסימה מנעה את הכניסה אל היישוב ואת היציאה ממנו לכ-45,000 תושבים המשתמשים בדרך זו. בעקבות זאת פנתה העותרת ביום 27.11.2025, יחד עם המועצה האזורית לכפרים הבלתי מוכרים בנגב, אל היועצת המשפטית לממשלה, מפכ"ל המשטרה והיועץ המשפטי למשטרה, בדרישה להבהיר למשטרה באופן חד משמעי כי חסימת הכניסה ליישוב לקיה, כמו גם לכל יישוב בישראל, היא בלתי חוקית, ולהנחות את כלל שרשרת הפיקוד המשטרית להימנע משימוש באמצעי זה.

28. לפי פרסומים באתר "דבר", ראש מועצת היישוב ביקש מהשוטרים להציג צו המאפשר את הצבת החסימה, אך השוטרים לא הציגו כל צו, והשיבו כי מדובר ב"הוראה מלמעלה". התושבים פינו את החסימה בעצמם, בעוד השוטרים צפו ולא התערבו, עובדה שמעידה על כך שגם השוטרים היו מודעים לכך שהחסימה אינה חוקית. בתגובתה לכתבה, המשטרה מסרה כי מטרתה הייתה "למנוע בריחה ותנועה של עבריינים ואמצעי לחימה במרחב, להגביר את רמת הבידוק והפיקוח ולאתר אמל"ח שנגנב מצה"ל" (יניב שרון "המשטרה חסמה את הכניסה לכפר, ראש המועצה: 'זה היה בשביל תמונה לבן גביר'" דבר 25.11.2025).

29. באותו הלילה הגיע השר בן גביר ליישוב לקיה בליווי כוחות משטרה גדולים, באופן המעורר חשד כבד כי הצבת החסימה נעשתה לצרכי יחסי ציבור לשר, ולא לצרכים מבצעיים. בעימות המצולם בינו לבין ראש המועצה, שפורסם בכתבה, נראה ראש המועצה מתלונן על הצבת חסימות בטון ללא תיאום עם המועצה, ואילו השר השיב: "למה אני צריך לתאם איתו?! [...] אני בעל הבית".

העתק פניית העותרת והמועצה לכפרים הלא מוכרים מיום 27.11.2025 מצורף ומסומן ע/6.

30. ביום 5.1.2026 התקבל מענה, נושא תאריך 25.12.2025, החתום על ידי סני"צ עו"ד קובי עזרא, יועמ"ש קבת"צ דרום במשטרת ישראל, בעניין חסימת היישוב לקיה. במכתב צוין, כי "נוכח ריבוי אירועי אלימות חמורים המתרחשים ברחבי היישובים", "החליט השר לביטחון לאומי, יחד עם מפכ"ל המשטרה ומפקד המחוז הדרומי, על פתיחה במבצע ממוקד במיקומים שונים ברחבי הנגב, במטרה להתמודד עם אירועי הפשיעה הרבים, והכל לטובת תושבי המקום". כן נמסר כי המשטרה הציבה "נקודות בידוק זמניים [כך במקור – הח"מ] במיקומים שונים ביישוב" בהתאם לסמכותה מכוח סעיפים 3-5 לפקודת המשטרה [נוסח חדש], תשל"א-1971 (להלן: **פקודת המשטרה** או **הפקודה**), וכי "למען הסר ספק, אין מדובר בחסמים הרמטיים אלא נקודות בידוק שמטרתם הינה למנוע בריחה של עבריינים לאחר ביצוע עבירות פליליות וכן לאפשר בידוק ובחינה של העוברים במקום, בהתאם לשיקול דעת המשטרה ולפי סמכותה כדין, לרבות לצורך איתור אמל"ח בלתי חוקי ומניעת ביצוע עבירות". בנוסף, נמסר כי לאור הצלחת המבצע, החליטה המשטרה להסיר את החסמים.

העתק מענה המשטרה מיום 25.12.2025 שנשלח לעותרת ביום 5.1.2026, מצורף ומסומן ע/7.

החסימות ביישוב ג'סר א-זרקא והעתירה בעניין עמאש

31. ביום 30.12.2025 פנתה העותרת ליועצת המשפטית לממשלה, למפכ"ל המשטרה וליועץ המשפטי למשטרה, בעקבות הצבת חסימת בטון בכניסה הצפונית לג'סר א-זרקא המקשה על תנועת כלי הרכב, וכן בעקבות הצבת חסימות בטון בשתי שכונות ביישוב, אלבריד ואלזוקאק, באופן שמונע תנועה ברגל או ברכב; בפנייתה עמדה העותרת על כך שהחסימות הוצבו בחוסר סמכות מוחלט, ללא מקור חוקי, תוך פגיעה בזכויות האדם של התושבים ובאופן העולה כדי ענישה קולקטיבית אסורה.

העתק פניית העותרת מיום 30.12.2025 ומתזכורת מיום 6.1.2026 מצורף ומסומן ע/8.

32. בהעדר מענה, ביום 12.1.2026 הוגשה העתירה בעניין עמאש בשם תושבים מג'סר א-זרקא ובשם האגודה לזכויות האזרח נגד המשיבה, משטרת ישראל. בית המשפט הנכבד התבקש ליתן צו על תנאי המופנה למשיבה המורה לה לבוא וליתן טעם מדוע לא תסיר את חסימות הבטון שהוצבו ביישוב ג'סר א-זרקא, ו"מדוע לא תצביע על מקור סמכות מפורש בדיון, המאפשר לה לחסום שכונות וכניסות ליישובים לפרקי זמן ממושכים".

33. ביום 13.1.2026 בית המשפט הנכבד איפשר למשטרה לענות לפניית העותרת מיום 30.12.2025. באותו היום הוגשה בקשה לקביעת העתירה לדיון היות והמשטרה פועלת בחוסר סמכות. בבקשה צויין, כי "כאשר המשיבה מגבילה את חופש הביטוי – למשל, כאשר היא מסרבת לאשר הפגנות, ואפילו לאפשר כניסת אוהדי כדורגל למגרשים בלבוש מסוים – נקבעים דיונים דחופים בעתירות באופן מיידי. לא ניתן לקבל מצב בו מוטלות הגבלות תנועה חמורות ביותר על יישוב בישראל ולמשיבה ניתנת שהות של חמישה ימים תמימים להגיב לשאלת הצפי למענה – ואפילו לא לגופו של עניין – תוך שהפגיעה האנושה נמשכת". ביום 14.1.2026 בית המשפט הנכבד הורה למשיבה לעשות "מאמץ להקדים הודעתה".

34. ביום 15.1.2026 הוגשה הודעה מטעם המשטרה, לפיה מכתב התשובה היה בשלבי הכנה אך לא ניתן אישור גורמים להעברתו. להודעה צורף מכתב התשובה. לא במכתב ולא בהודעה של המשיבה הייתה התייחסות עניינית לעניין המקור החוקי המפורש שמכוחו שואבת המשטרה את סמכותה להציב מחסומים. המשטרה הצדיקה את המדיניות שלה בטענה כללית, לפיה בזכות הצבת חסימות הבטון, ירד היקף אירועי הירי ביישוב ג'סר א-זרקא. המשטרה ביקשה להגיש הודעת עדכון עד ליום 20.1.2026, לאחר הערכת מצב שאמורה להיערך שתיערך ביום 18.1.2026.

העתקי הודעת המשטרה והמכתב שצורף לה מיום 15.1.2026 מצ"ב ומסומנים ע/9.

35. ביום 19.1.2026 בשעות אחר הצהריים הוסרו החסימות בג'סר א-זרקא. מיד לאחר מכן הוגשה תגובת המשיבה, לפיה החסימות הוסרו בהתאם להערכת מצב, ללא קשר לעתירה, ואף ביקשה למחוק אותה.

העתק הודעת המשטרה מיום 19.1.2026 מצ"ב ומסומן ע/10.

36. ביום 20.1.2026 הגישו העותרים בקשה לקביעת דין בעתירה, משום שהסעד העקרוני שהתבקש בעתירה בעניין שאלת הסמכות לא התייתר. בית המשפט הנכבד התבקש "שלא לתת ידו להמשך הפרקטיקה המפלה והבלתי חוקית שהנהיגה המשיבה ולהתירה על ידי הימנעות מדיון בה. מחיקת העתירה משדרת לאזרחים הערבים מסר משפיל ומפלה, לפיו המשטרה רשאית להוסיף ולנהוג בהם כך, ובית המשפט לא יושיט להם סעד".

37. למרות זאת, ביום 27.1.2026 בית המשפט הנכבד החליט למחוק את העתירה, לאור הסרת חסימות הבטון, ולא דן בסעד העקרוני בעניין מקור הסמכות היות ונושא זה הפך לתיאורטי ("לא נעלמה מעיניי בקשת העותרים להמשיך בבירור בעתירה לשם קיום דיון עקרוני בשאלת מקור הסמכות הנטען לפעילות המשיבה. ואולם, כידוע, ככלל, 'אין בית משפט זה נדרש לעתירה עיונית-תאורטית בין שהיתה כזו מ'טבע בריאתה' ובין שהפכה עיונית-תאורטית לאחר שהמקרה הנדון בה נפתר... ענייננו אינו נכנס בגדר החריגים המצומצמים לכלל זה").

העתק פסק הדין בעניין עמאש מיום 27.1.2026 מצ"ב ומסומן ע/11.

38. נציין, שכך נהג בית המשפט הנכבד מספר ימים קודם לכן אף בעניין החסימות בתראבין (עניין בו העותרת לא היתה מעורבת). גם שם, לאחר הגשת העתירה הוסרו החסימות, ובית המשפט מחק את העתירה ("אין זו דרכו של בית משפט זה לדון בעתירות שהתייתרו במישור המעשי. לצד זאת ומבלי לנקוט עמדה ביחס לטענות שהועלו, אין צריך לומר כי לעולם נודעת עדיפות לפעולות אכיפה הנעשות תוך הימנעות מפגיעה לא נחוצה בזכויות").

העתק פסק הדין בעניין המועצה האזורית אלקסוס מיום 15.1.2026 מצ"ב ומסומן ע/12.

החסימות בלוד

39. ביום 28.1.2026, לאחר הצבת החסימות בלוד, פנתה העותרת ליועצת המשפטית לממשלה, למפכ"ל המשטרה וליועץ המשפטי למשטרה, בנוגע להצבת חסימת בטון בשתי השכונות בלוד. במכתב נטען שוב, כי למשטרה אין כל סמכות בהתאם לסעיפים 3-5 פקודת המשטרה להציב חסימות בשכונות ביישובים במשך זמן ממושך וכי "הצבת חסימות מסוג זה אינה נכללות בסמכויות שניתנו למשטרה על ידי המחוקק". במכתב נטען עוד, כי השר לביטחון לאומי מתערב בהחלטות המשטרה באופן המנוגד לדין וחותר תחת עצמאותה. במכתב הודגש כי חסימות אלו מהוות פגיעה בזכויות האדם של התושבים ומענישות אותם באופן קולקטיבי. העותרת ביקשה התייחסות מיידית למכתב. עד כתיבת שורות אלו טרם התקבל מענה ענייני כלשהו.

העתק הפנייה מיום 28.1.2026 מצ"ב ומסומן ע/13.

40. אין זאת אלא, שגם לאחר הגשת עתירה זו תסיר המשטרה את החסימות ותבקש לסלק את העתירה שתהפוך "תיאורטית". זו הפעם בית המשפט הנכבד יתבקש שלא ליתן לכך ידו.

הטיעון המשפטי

41. הצבת חסימות הבטון בשכונות ערביות בלוד, ס"א ו-ס"ח, ללא נוכחות משטרתית במקום, פוגעת פגיעה חמורה בזכויות האדם של העותרים ושל תושבי השכונות והיישוב, לרבות הזכות לחופש תנועה, הזכות לכבוד, הזכות לבריאות, הזכות לחיים ולשלמות הגוף, הזכות לחינוך והזכות לשוויון. גם אם המטרה היא מלחמה בפשיעה או בסכסוכים, הרי שמדובר באמצעי גורף המהווה ענישה קולקטיבית. הצבת החסימות בוצעה על ידי המשטרה בחוסר סמכות מוחלט, ללא מקור סמכות מפורש בחוק. אף לו היה מקור סמכות, החלטה לחסום או להגביל גישה ליישוב או לשכונה ביישוב בישראל, באופן גורף וממושך כגון דא, מהווה פעולה בלתי מידתית ובלתי סבירה באופן קיצוני.

פרק ראשון: הצבת המחסומים פוגעת בזכויות האדם של התושבים

הפגיעה בזכות לחופש התנועה

42. הזכות לחופש תנועה מוכרת בישראל כאחת מזכויות האדם הבסיסיות והחשובות של האדם במדינה. כפי שנפסק על ידי בית משפט נכבד זה, "לרוב, מעמידים את חופש התנועה בתוך גבולות המדינה על רמה חוקתית דומה לזו של חופש הביטוי" (בג"ץ 5016/96 **חורב נ' שר התחבורה**, פ"ד נא(4) 1, 50 (1997)). ראו גם: בג"ץ 1890/03 **עיריית בית לחם נ' מדינת ישראל**, פ"ד נט(4) 755, 736 (2005).

43. סעיף 5 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו קובע: "אין נוטלים ואין מגבילים את חירותו של אדם במאסר, במעצר, בהסגרה או בכל דרך אחרת". סעיף 2 לחוק היסוד קובע: "אין פוגעים בחייו, בגופו, או בכבודו של אדם באשר הוא אדם", וסעיף 4 מוסיף זכות המטילה חובה חיובית: "כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו ועל כבודו". הזכות לחופש תנועה היא חלק מאלה. היא חלק מן החירות, שאין ליטול אותה או להגבילה, והיא נגזרת גם מן הזכות לכבוד שבחוק היסוד (אהרן ברק **חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו וחוק יסוד: חופש העיסוק** ב' 1043-1055 (פרק 13: זכות הבת לחופש התנועה) (2023)).

44. לענייננו, החסימות שהוצבו בשכונות מגורים בלוד פוגעות פגיעה קשה וממשית בחופש התנועה של התושבים, אשר נאלצים להישאר בבתיהם או ללכת ברגל, או במקרה של שכונת ס"ח לבצע עיקוף ארוך ומסורבל. עבור חלק מהתושבים אין מדובר אך בעיכוב או אי-נוחות, אלא בפגיעה של ממש בזכותם לחופש תנועה וביכולתם לנהל אורח חיים עצמאי.

45. כך, למשל העותרים 1-2, אנשים עם מוגבלות אינם עוזבים כמעט את בתיהם בשל החסימות. ההסעה של הבן של העותר 4 אינה מגיעה לביתו. היכולת של התושבים לצאת ולהיכנס מהשכונה, לגשת למרכז לוד לקבלת שירותים, אף להזמין מוניית לפתח הבית, נפגעה קשות. בנוסף, החסימות מונעות תנועת כלי רכב חיוניים אל שתי השכונות, לרבות משאיות אשפה, ובכך מחמירות את הפגיעה בשגרת החיים ובתנאי המחייה של התושבים.

הפגיעה בזכויות לכבוד, לבריאות, לחיים ולשלמות גוף

46. סעיף 2 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו קובע, כאמור, כי "אין פוגעים בחייו, בגופו, או בכבודו של אדם באשר הוא אדם". ועוד כאמור, סעיף 4 לחוק היסוד קובע, כי "כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו ועל כבודו".

47. הזכות לבריאות היא זכות אדם הנגזרת מכבוד האדם. זכות זו כוללת שירותי בריאות חיוניים בסיסיים (ראו: בג"ץ 2753/03 קירש נ' ראש המטה הכללי, פ"ד נז(6) 359 (2003); בג"ץ 11044/04 סולומטין נ' שר הבריאות, פ"ד סד(3) 778 (2011); בג"ץ 10662/04 חסן נ' המוסד לביטוח לאומי, פ"ד סה(1) 782 (2012); בג"ץ 1105/06 קו לעובד נ' שר הרווחה (22.6.2014); בג"ץ 2902/11 העמותה לילדים בסיכון נ' משרד הבריאות (4.9.2015)).

48. העותרים 1-3 והילדים של העותר 4 הם אנשים חולים ובעלי מוגבלויות, והחסימות שהוצבו בשכונות פוגעות באופן ממשי ביכולתם להגיע לשירותי בריאות חיוניים. בנוסף, החסימות מונעות גישה של אמבולנסים, כבאיות ושירותי חירום אל תוך השכונות, ובכך מסכנות את חיי התושבים ואת ביטחונם האישי.

הפגיעה בזכות לחינוך

49. הזכות לחינוך הוכרה בשורה ארוכה של פסקי דין כזכות חוקתית (בג"ץ 1554/95 עמותת "שוחרי גיל"ת" נ' שר החינוך התרבות והספורט, פ"ד נז(3) 2 (1996); בג"ץ 4805/07 המרכז לפלורליזם יהודי נ' משרד החינוך, פ"ד סב(4) 571 (2008); בג"ץ 7426/08 טבקה משפט וצדק לעולי אתיופיה נ' שרת החינוך, פ"ד סד(1) 820 (2010)).

50. תלמידים במסגרות חינוך, ובתוך כך תלמידים בחינוך המיוחד, אינם יכולים להגיע להסעה של בית הספר באופן מסודר ובטוח בגלל החסימות בשכונות, והדבר פוגע בזכותם לחינוך, בעצמאותם ובשוויון בהזדמנויות החינוכיות.

הפגיעה בזכות לשוויון

51. "עקרון השוויון הוא מעקרונותיה הבסיסיים ביותר של מדינת ישראל. הזכות לשוויון היא מהחשובות שבזכויות האדם" (בג"ץ 11163/03 ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד סא(1) 1, פסקה 13 לפסק דינו של הנשיא ברק (2006); בג"ץ 5555/18 חסון נ' כנסת ישראל, פסקה 42 לפסק דינה של הנשיאה חיות (8.7.2021)). החלטה יכולה לעלות כדי הפליה אסורה גם אם היא מבוססת על כל השיקולים הרלוונטיים וגם אם הרשות שקיבלה את ההחלטה לא התכוונה להפלות. השוויון הינו "צופה פני התוצאה", והמבחן לבחינת קיומה של אפליה הוא מבחן אובייקטיבי המתמקד בתוצאה של הנורמה או המדיניות שעומדת לביקורת (בג"ץ 2671/98 שדולת הנשים בישראל נ' שר העבודה והרווחה, פ"ד נב(3) 630, 654 (1998)).

52. הצבת חסימות בטון בכניסות ליישוב ערבי או בשכונותיו, כאמצעי שגרתי, ממושך וגורף, שהינו חלק ממדיניות המשטרה בחודשים האחרונים, פוגעת בזכותם של התושבים הערבים במדינה, ותושבי לוד בפרט, לשוויון.

53. מדובר במדיניות מפלה על בסיס לאום ובענישה קולקטיבית של התושבים על לא עוול בכפם. אלה אמצעים שבהם המשטרה אינה נוקטת ביישובים יהודיים, אף במקומות שבהם קיימים אירועי פשיעה, והדבר מחזק את המסקנה כי מדובר במדיניות פסולה.

54. הפגיעה בשוויון מלווה בפגיעה בכבוד האדם, שכן היא מתייגת יישוב שלם – ואף את כלל החברה הערבית בישראל – כמעורבים בעבריינות, ומעבירה מסר שהתושבים הערבים במדינה, ותושבי לוד בפרט, אינם אזרחים שווי זכויות (והשוו: בג"ץ 4541/94 מילר נ' שר הביטחון, פ"ד מט(4) 94, פסקה 4 לפסק דינה של כב' השופטת דורנר (1995)). התייחסות המשטרה אל התושבים הערבים כאל חשודים מיידיים, גם על לא עוול בכפם, מבהירה להם שאינם חברים שווי זכויות בקהילה, באופן המוביל לשלילת האזרחות האפקטיבית שלהם (גיא בן פורת ויאיר יאסן **חשודים מיידיים: מיעוטים, משטרה ואזרחות בישראל** 23, 30-31, 45-47 (2024)).

פרק שני: הצבת המחסומים בוצעה בחוסר סמכות מוחלט

55. כאמור, מדיניות המשטרה והחסימות שהוצבו בלוד וביישובים אחרים פוגעות פגיעה חמורה בזכויות האדם של העותרים ושל תושבי לוד.

56. הסמכות לפגוע בזכויות אדם חייבת להיות מעוגנת בחקיקה ראשית באמצעות הסמכה מפורשת בחוק (סעיף 8 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו). בית המשפט עמד על ה"כלל [לפיו] פגיעה בזכות חוקתית דורשת הסמכה ברורה, מפורשת ומפורטת – ולא ניתן להסתפק בהסמכה כוללת וגורפת" (בג"ץ 3390/16 עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' הכנסת, פסקה 3 לפסק דינו של המשנה לנשיאה (בדימי) מלצר (8.7.2021)).

57. בעניין **אבו ערפה** נקבע, כי העדר הסמכה מפורשת בחוק לפגיעה בזכות יסוד "הכוללת אמות מידה ברורות ואחידות להבניית שיקול הדעת המינהלי – עלולה אף להביא להגדלת הסיכון לטעות, לאכיפה סלקטיבית, וכתוצאה מכך לשרירותיות מסוימת ביישום הדין", וכי "מצב דברים זה – שבו פעילות המינהל אינה מוסדרת ומפורטת בחוק – מקשה על היכולת לקיים ביקורת שיפוטית על פעולותיו הפרטניות של המינהל" (בג"ץ 7803/06 **אבו ערפה נ' שר הפנים**, פסקה 53 לפסק דינו של השופט (כתוארו אז) פוגלמן (13.9.2017)).

58. בהתאם לכך, קבע בית המשפט, כי הצבת מחסומים של המשטרה בדרכים בירושלים המזרחית לצורך גביית חובות מס וביטוח לאומי, נעשתה בחוסר סמכות, שכן בשל פגיעתה בזכויות אדם היא מחייבת הסמכה מפורשת, ברורה ומפורטת בחקיקה ראשית, שאינה קיימת בפקודת המסים (גבייה), ולא ניתן להסתפק בהסמכה כללית (בג"ץ 6824/07 **מנאע נ' רשות המסים**, פסקה 5 לפסק דינו של השופט פוגלמן (20.12.2020)).

59. במענה המשטרה לפניית העותרת, שהתקבל ביום 5.1.2025 (נספח ע/7), בעניין חסימת היישובים לקיה ותל שבע, נטען כי מקור הסמכות להצבת החסימות ביישובים הינו בתפקידי המשטרה ובסמכויות הכלליות שבסעיפים 3-5 לפקודת המשטרה. יצוין, עם זאת, כי אפילו במענה זה לא נטען, כי למשטרה קיימת סמכות להציב חסימות הרמטיות או ממושכות, אלא אך "נקודות בידוק

זמניים" (כך במקור). מכל מקום, ברי כי סעיפים 3-5 לפקודת המשטרה או כל חוק אחר אינם כוללים כל הוראה המאפשרת למשטרה לחסום באופן הרמטי כניסה לשכונות באמצעות חסימות בטון במשך שבועות, או לחסום חלקית את הכניסה ליישוב באמצעות חסימות לא מאוישות לתקופה ממושכת.

60. סעיפים 3 ו-5 לפקודת המשטרה עוסקים שניהם בתפקידי המשטרה והשוטרים ובוודאי לא מסמיכים אותה לפגוע פגיעה נמשכת בזכויות אדם. סעיף 3 לפקודה קובע, כי תפקידיה הכלליים של המשטרה הינם "לעסוק במניעת עבירות ובגילויין, בתפיסת עבריינים ובתביעתם לדין, בשמירתם הבטוחה של אסירים, ובקיום הסדר הציבורי ובטחון הנפש והרכוש". סעיף 5 מפרט את תפקידיהם המיוחדים של שוטרים, ובין היתר, לקיים סדר בדרכים ציבוריות, במעברים ובכל מקום שאליו יש לציבור גישה, למנוע הפרעות בשעת התקהלות או תהלוכה, לעצור אדם או לחפש על בסיס יסוד לחשד להחזקת רכוש גנוב או דבר בלתי חוקי, ועוד.

61. טענת המשיבה, כי תפקידה לקיים את "הסדר הציבורי" שבפקודת המשטרה מעניק לה סמכויות לפגוע בזכויות אדם נדחתה בפסיקה:

"טענה זו תלויה על בלימה... מדובר בפירוט תפקידי המשטרה ולא בהסמכה של שוטרים... פרשנות זו אינה מתקבלת על הדעת. עולמן של סמכויות השררה הוא עולם של מילים מפורשות, ולא של רמזים. למשל, איש אל יטען ברצינות כי הסמכות לשמור על הסדר הציבורי כוללת בחובה סמכות לעצור אדם או לערוך חיפוש על גופו כדי להבטיח שהסדר הציבורי יישמר. סמכויות של מעצר וחיפוש אשר הוענקו לשוטרים מפורטות בחוקים שמדברים עליהן במפורש, ולא ברמז; וכך הוא גם לגבי כל יתר הסמכויות שיש לשוטרים" (בג"ץ 4455/19 עמותת טבקה – צדק ושוויון ליוצאי אתיופיה נ' משטרת ישראל, פסקה 7 לפסק דינה של הנשיאה חיות (25.1.2021)).

62. סעיפים 4 ו-4א לפקודת המשטרה עוסקים בסמכויות. סעיף 4 לפקודה מגדיר את סמכותם הכללית של השוטרים, וקובע כי "לכל שוטר יהיו כל סמכות, חסיון וחסיונות הכרוכים במשרת שוטר לפי כל דין, ויטול על עצמו כל תפקיד ואחריות הכרוכים בה". ודאי שאין בסעיף זה כדי להוות מקור הסמכה מפורשת להצבת חסימות.

63. סעיף 4א לפקודה, עוסק בסמכויות שוטר כאשר קיים "חשש ממשי לפגיעה חמורה בביטחון הנפש או הרכוש", ומסמיך אותו לפי סעיף 4א(א)(1) "להורות לכל אדם הנמצא באזור או במקום שבו קיים החשש האמור, הוראה סבירה הדרושה באופן חיוני לשם הצלת הנפש או הרכוש או למניעת הפגיעה, ובכלל זה להורות על מניעת גישה לאזור או למקום, או יציאה ממנו".

64. סעיף 4א התווסף לפקודה בשנת 2005 במסגרת חוק לתיקון פקודת המשטרה (מס' 19), תשס"ה-2005, שעסק בהתמודדות עם אירוע אסון המוני ש"יכול להתרחש כתוצאה מחומרים מסוכנים, מפגעי טבע, ממפגע סביבתי, מאירוע רדיולוגי ומתאונה בהיקף גדול", ובמהלכו "יש מספר רב של

נפגעים, של פגיעות רבות היקף ברכוש ושל פגיעות במערכות חיוניות" (דברי ההסבר להצעת חוק תיקון פקודת המשטרה (מס' 19) (אירוע אסון המוני), תשס"ה-2005, בעמ' 1072). בדברי ההסבר צוין, כי "אגב הכנת החוק המוצע התעורר הצורך להסדיר בחוק במקביל גם את סמכויותיו של שוטר כלפי אנשים **כאשר הדבר נדרש באופן חיוני לשם הצלת חיי אדם או מניעת נזק חמור לבריאות** וזאת גם בנסיבות שאינן עולות כדי אסון המוני". לפיכך, הוצע נוסח סעיף 4א(א)(1) לפקודה, תוך שצוין בדברי ההסבר כי "הסדרה מפורטת של סמכויות השוטר בעת אירוע אסון המוני על פי הפרק החדש המוצע, מחייבת הבהרה בחוק של סמכויות השוטר בעת אירועים אחרים שיש עמם חשש ממשי לפגיעה חמורה בביטחון הנפש או הרכוש, כגון תאונות דרכים, אירועי חטיפה, חשש להתאבדות וכו', אף אם מחמת היקפם אינם עולים כדי אסון המוני" (שם). משמע – מדובר על סמכויות שיש להפעיל **באופן נקודתי וזמני** כדי להתמודד עם אסון או מצב חירום.

65. גם בתי המשפט פירשו באופן מצמצם את סעיף 4א לפקודת המשטרה, וככזה המסמיך את המשטרה לפעול באופן נקודתי וביחס לסיטואציה קונקרטית למניעת פגיעה בנפש. כך, למשל, במקרה בו שוטר נכנס לדירה לאחר דיווח על אלימות במשפחה כדי למנוע פגיעה ממשית בנפש (ת"פ (שלום תל-אביב) 21157-09-23 **מדינת ישראל נ' פלוני** (6.11.2025)).

66. גם כאשר פורש הסעיף כמהווה מקור סמכות לקביעת נוהל משטרתי שכולל שיקולים שעל המשטרה לשקול בעת קבלת החלטה קונקרטית אודות הגבלת הגישה להר הבית - אל-אקצא, הרי שמדובר בסמכות המתוחמת להרחקת **אנשים ספציפיים** ממקום תפילה ספציפי, ולא להטלת הגבלות קולקטיביות על תושבי יישוב שלם או שכונות שלמות ביישוב. בנוסף, פרשנות זו ניתנה על רקע היותו של הר הבית מקום בעל מעמד ייחודי בעולם, אשר אירועי הפרות סדר בו יכולים לסכן את בטחון המדינה והאזור כולו. תפילת יהודים בהר הבית הוגבלה כבר מכוח החלטת ממשלה מס' 761 מיום 20.8.1967, שקבעה את מדיניות הממשלה לאחר מלחמת ששת הימים, ושימשה בסיס להחלטות ולדיונים רבים בהמשך בנושא הר הבית. לנוכח האמור, נקבע כי למשטרה סמכות לקבל החלטות קונקרטיות על מניעת ביקורים או הרחקת אנשים מהר הבית, בהתקיים תשתית עובדתית איתנה ועדכנית, מכח סעיף 4א לפקודה והנוהל המשטרתי (בג"ץ 4897/24 **בידינו – למען הר הבית נ' בן גביר**, פסקה 7 לפסק דינו של השופט מינץ (22.4.2025)).

67. מן הפסיקה והנוהל עולה כי סמכות המשטרה להגביל או לאסור ביקורים בהר הבית, או להרחיק ממנו, חייבת להיות **קצובה בזמן**, ולהתקיים רק מקום שבו קיימת **סכנה קרובה לוודאי לפגיעה קשה בביטחון הציבור**, ובהתאם לשיקולי מידתיות, נחיצות ותכלית ביטחונית קונקרטית.

68. ענייננו שונה בתכלית: החסימות מושא עתירה זו והחסימות שהוצבו ביישובים הערבים שפירטנו אותם לעיל, אינן מבוססות על החלטת ממשלה ייעודית, אינן קצובות בזמן, אינן מלוות בנוכחות משטרתית, ואינן נסמכות על תשתית עובדתית קונקרטית של סכנה קרובה לוודאי לשלום הציבור. ובעיקר: החסימות מטילות כאמור **הגבלות קולקטיביות** על תושבי שכונות שלמות או יישוב שלם, בניגוד להגבלה **קונקרטית** החלה על אדם מסוים שנמנעת ממנו הגישה למקום מסוים. וכן, קיים הבדל גדול, מבחינת היקף הפגיעה בזכויות ועוצמתה: בעוד שההגבלה הקונקרטית המוטלת על אדם מסוים מעליה להר הבית פוגעת בחופש הפולחן שלו וביכולתו לממשו במקום מסוים, הרי

שההגבלות הקולקטיביות המוטלות במקום מגוריהם של העותרים ושל כלל התושבים, פוגעות בחומרה במרבית זכויות האדם שלהם ומשבשות את שגרת חייהם. לפיכך, ברי כי אין בפרשנות שניתנה בעניין הר הבית כדי להקנות סמכות להצבת **חסימות בטון לתקופה ממושכת, במשך שבועות וללא תאריך יעד להסרתן**, בכניסות לשכונות וליישובים בישראל, באופן הפוגע פגיעה אנושה בזכויות האדם של התושבים.

69. בית המשפט כבר פסק, כי הגם שלמטרה סמכויות נרחבות, לרבות סמכויות חקירה, מעצר, ענישה וכליאה, הרי שלאור הפגיעה הקשה בזכויות אדם, יש צורך להגדיר באופן קפדני את גבולות השימוש בכוח השלטוני, וזאת מנת לשמור על אמון הציבור בה:

"לצד החובה להבטיח את התפקוד היעיל של רשויות אכיפת החוק בכלל והמשטרה בפרט – בין באמצעות מתן הגנה לאנשי המשטרה מפני המאיימים לפגוע בהם ובין באמצעות מתן כלים חוקיים להתמודדות עם נגע הפשע והאלימות – מוטלת על המשטרה, אשר היא חלק מהשלטון, חובה לנהוג בהגינות ולכבד את זכויות הפרטים בחברה. המשטרה קיבלה סמכויות נרחבות ביותר של מרות וכוח כלפי בני החברה המפריים את כללי ההתנהגות, ופוגעים בכך בסדר חברתי. 'לצורך כך, ניתנו לרשות השלטונית סמכויות חקירה, מעצר, משפט, ענישה וכליאה. השימוש בסמכויות אלה טומן בחובו, מעצם טיבו, פוטנציאל פגיעה בזכויות היסוד של הפרט – בחירותו, בעיסוקו, בקניינו, בפרטיותו ופעמים אף בכבודו ... פוטנציאל הפגיעה בזכויות האדם, הטמון בשימוש בכוח המרות השלטוני במסגרת ההליך הפלילי, מחייב הגדרה קפדנית של גבולות השימוש בכוח השלטוני. ואכן, בכללי השימוש בכוח השלטון מוטמעת ומובנית מערכת ריסונים, המגדירה את מגבלותיו' (פרשת **המרכז האקדמי**, פס' 5 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה). **כל אחד מבני החברה זכאי לזכויות אדם, שמחובתה של המדינה, ובכלל זה המשטרה, לכבדם** (ראו סעיף 11 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו), ואין לפגוע בהם אלא בהתאם לאמות המידה אשר מאפשרות פגיעה בזכויות חוקתיות ... פעולה של שוטרי משטרת ישראל שהינה מחוץ לגדר החוק ובאופן שאינו הולם את כבוד האדם וזכויותיו עלולה לפגוע פגיעה אנושה בתפקוד המשטרה ובאמון הציבור בה. 'יכולתה של המשטרה למלא את תפקידיה מותנית באמון הציבור ביושר כפיהם, בהגינותם ובסבירותם של השוטרים. בלא יחסי אמון בין המשטרה לבין הקהילייה שהיא משרתת, לא תוכל המשטרה לקיים את משימותיה' (פרשת **סויסא**, עמ' 783). מכאן נגזרות חובות המשטרה לפעול במסגרת החוק בסבירות ובמידתיות" (ע"פ 9878/09 מדינת

ישראל נ' מוסא, פסקה 29 לפסק דינו של השופט (כתוארו אז) ג'ובראן (20.9.2010) (להלן: עניין מוסא)).

70. בעניין מוסא, הדגיש השופט ג'ובראן, כי משטרת ישראל מחויבת לפעול אך ורק במסגרת החוק:

"אין לשוטרי משטרת ישראל אפשרות לבצע פעולה אשר נמצאת מחוץ למסגרת החוק. זהו ביטוי לשלטון החוק בשלטון. הרשות המבצעת על כל זרועותיה וענפיה מחויבת לפעול במסגרת החוק. אין למשטרה כוחות, אלא עד כמה שאלה הוענקו לה בחוק. החוק הוא הנותן את הכוח, ולא הכוח הוא הקובע את החוק ... זהו שלטון החוק העומד בניגוד לשלטון האדם... חשוב להדגיש כי גם שוטרים העוסקים במלאכת אכיפת החוק, הנאלצים להתמודד עם מצבים קשים, כפופים להוראות החוק. על כן בבואם לאכוף את החוק עליהם לעשות כן תוך שימוש באמצעים שהחוק מעניק להם". עוד נפסק כי גם במצבים קשים ומורכבים, כולל מלחמה בפשיעה, המשטרה חייבת לפעול במסגרת הוראות החוק, ומכוחו בלבד: **"המאבק בפשיעה בכלל ובפשיעה המאורגנת בפרט מחייבת התמודדות בלתי שגרתית של רשויות אכיפת החוק, אולם התמודדות זו יכולה להיעשות אך ורק במסגרת החוק ולא מחוצה לו"** (שם).

71. לסיכום, סעיפים 3-5 לפקודת המשטרה אינם מסמיכים את המשטרה להציב חסימות בטון הרמטיות בכניסות לשכונות או בתוכם במשך שבועות או להציב מחסום לא מאויש בכניסה ליישוב. הצבת חסימות מסוג זה אינה נכללות בסמכויות שניתנו למשטרה על ידי המחוקק, והן פוגעות בזכויות האדם של התושבים ומענישות אותם באופן קולקטיבי, תוך שיבוש שגרת חייהם ואף סיכון ממשי לחייהם, ובמיוחד של קשישים, חולים ואנשים עם מוגבלויות.

פרק שלישי: הצבת החסימות אינה לתכלית ראויה, אינה מידתית ואינה סבירה

72. אף לו היה מקור סמכות מפורש המתיר הצבת חסימות כאמור, הרי שעל המשטרה להפעיל את כוחה הפוגע בזכויות אדם באופן שעומד בהוראות פסקת ההגבלה.

73. כלל לא ברור מהי התכלית בגינה הוצבו חסימות בטון קבועות, ללא נוכחות משטרתית וללא הפעלת שיקול דעת פרטני. לא ברור כיצד הצבת חסימות בטון לא מאוישות בלב שכונות מגורים עשויה לתרום למאבק בפשיעה או לפתרון סכסוך אם קיים כזה, ונראה כי תכליתה הנה יצירת חיכוך, הפעלת כוח והרתעה כלפי כלל התושבים תוך יצירת מראית עין של מאבק בפשיעה, יותר מאשר אכיפת חוק לגיטימית. יתרה מכך, כפי שיפורט בפרק הבא, עולה אף חשש כי ההחלטה התקבלה משיקולים זרים לצורך ריצויו של השר לביטחון לאומי, הרוצה להראות לתושבים הערבים "מי הוא בעל הבית", יוצא בהכרזות על מבצעי "משילות", ואף איים מפורשות על תושבי לוד כי הם הבאים בתור. ייתכן שבחלק מהמקרים, ההחלטה אף התקבלה על ידי השר עצמו, על אף שאינו מוסמך לקבל החלטות אופרטיביות הנוגעות לעבודת המשטרה.

74. למען הזהירות ייטען, כי אף לו היה מקור סמכות מפורש המאפשר את הצבת החסימות, ואף לו תכלית הצבתן היתה ראויה, הרי שהצבת חסימות בטון קבועות, ללא נוכחות משטרתית וללא הפעלת שיקול דעת פרטני, לתקופות ממושכות וללא תאריך יעד להסרתן, חורגת מתכלית זו והופכת את האמצעי לאמצעי **ענישה קולקטיבית** כלפי כלל תושבי השכונות והיישוב, שאינם חשודים בדבר. השימוש באמצעי זה אינו מידתי ואינו סביר באופן קיצוני.

75. בעניין **מוסא** ציין השופט ג'ובראן, כי **"על משטרת ישראל להפעיל את סמכויותיה החוקיות אשר פוגעות בזכויות חוקתיות המעוגנות בחוקי היסוד רק בהתאם לאמות המידה המצויות בפסקת ההגבלה ובמרכזם התכלית הראויה ודרישת המידתיות"**. השופט ג'ובראן ציין כי –

"זהו ביטוי לכך שהמטרה אינה מקדשת את האמצעים. המלחמה בפשיעה אינה חזות הכול. המטרה הראויה של הגברת הביטחון האישי ומאבק בפשיעה מאורגנת אינה מקדשת פגיעה בזכויות אדם בסיסיות. [...]. ההכרה כי סמכויותיה של המשטרה במלחמתה בפשיעה מוגבלות ועליה לכבד זכויות אדם, אינה מחלישה את כוחה אלא ההפך הוא הנכון. הפעולה במסגרת החוק, תוך כיבוד זכויות האדם הינה מרכיב חיוני והכרחי בביטחון הלאומי. ללא שמירה על זכויות הפרט תפגע האמנה החברתית בין כלל בני החברה וביניהם לבין הריבון" (שם, בפסקה 29 לפסק דינו של כב' השופט ג'ובראן; וראו גם: בג"ץ 4845/17 **חמדאן נ' היועץ המשפטי לממשלה** (28.10.2019)).

76. האמצעי שננקט אינו עומד באף אחד ממבחני המידתיות (ראו בעניין המבחנים: בג"ץ 3648/97 **סטמקה נ' שר הפנים**, פ"ד נג(2) 728, 777-785 (1999)). נפרט.

77. **מבחן הקשר הרציונלי**: לא מתקיים כל קשר רציונלי בין תכלית הצבת החסימות לבין האמצעי הננקט. גם אם נטען כי מטרת החסימות בשכונת ס"א היא מניעת סכסוך משפחות או היא מאבק בפשיעה ומניעת סכסוכי דמים, לא ברור כיצד הצבת חסימות בטון בכניסה לשכונה, כשהבתים של המשפחות המסוככות לא מופרדים, וללא נוכחות משטרתית כלשהי, יש בה כדי לקדם מטרה זו או לחזק את תחושת הביטחון של התושבים. ממילא במקרה חירום ניידת משטרה לא תוכל להגיע לאירוע בשכונה. במקרה של שכונת ס"ח לא ברורה התכלית בכלל, ומשכך מהו הקשר הרציונלי.

78. **מבחן האמצעי שפגיעתו פחותה**: חסימות בטון קבועות פוגעות פגיעה קשה ומתמשכת בזכויות האדם של התושבים, הנענשים על לא עוול בכפם. בידי המשטרה מצויים אמצעים רבים ומגוונים למאבק בפשיעה, לרבות חקירה, עיכוב, מעצר, הגשת כתבי אישום ונקיטת פעולות אכיפה פרטניות כנגד חשודים. הבחירה באמצעי גורף של חסימות בטון המוצבות לתקופה ממושכת, הכרוך ברמיסת זכויות אדם של העותרים ושל מאות תושבים מלוד, אינה יכולה בשום אופן להיחשב כאמצעי שפגיעתו פחותה.

79. **מבחן המידתיות במובן הצר:** מבחן זה עוסק ביחס שבין עוצמת הפגיעה בזכויות האדם לבין התועלת הצפויה מהאמצעי שנבחר. יש לבחון האם התועלת שבהצבת החסימות עולה על הפגיעה הקשה בזכויות, וזאת בהשוואה לאמצעים חלופיים שפגיעתם פחותה ושהמשטרה יכולה הייתה לנקוט בהם. בענייננו, אין כל ספק כי הנזק הנגרם לתושבי השכונות עולה לעין שיעור על כל תועלת ביטחונית נטענת, וודאי כאשר זו מוטלת בספק וכלל לא ברור האם החסימות אכן תורמות לאכיפת החוק ולמאבק בפשיעה אם זו המטרה, וזאת בהשוואה לאמצעי האכיפה השגרתיים העומדים לרשות המשטרה, כגון חקירות, עיכובים, מעצרים והעמדה לדין. ספק רב אם חסימת שכונה או הצבת חסימה בכניסה ליישוב מסוגלת להשפיע באופן ממשי על המאבק בפשיעה, ובוודאי שאין מדובר בפתרון ארוך טווח בו יכולה המשטרה להשתמש כתשובה לפשיעה חמורה.

80. החלטת המשטרה להציב חסימות בטון בלתי מאוישות, הפוגעות באופן חמור ויומיומי באוכלוסיות מוחלשות – קשישים, חולים ואנשים עם מוגבלויות – בלי לבחון חלופות פוגעניות פחות, אף לוקה בחוסר סבירות קיצוני. ההחלטה אינה מאזנת בין הצורך הנטען בלחימה בפשיעה לבין הפגיעה הקשה בזכויות יסוד, ואינה עומדת באמות המידה שנקבעו בפסיקה להפעלת סמכות מינהלית.

פרק רביעי: הצבת החסימות נובעת משיקולים זרים

81. כאמור, השר בן גביר מעורב עמוקות בהחלטות שהובילו להתנהלות הלא חוקית של המשטרה ביישובים הערבים. גם החלטה על הצבת החסימות בשכונות בלוד התקבלה משיקולים זרים ופסולים, ובראשם הרצון לרצות את השר ולהתיישר עם הצהרותיו הפומביות. "דין לוד כדין תראבין", הכריז השר, והצהיר על יציאה למבצע "משילות" בלוד. הצבת החסימות היא יישום בפועל של הצהרות פוליטיות, שאינן מבוססות על שיקולים מבצעיים, מקצועיים או ענייניים.

82. לשר אסור לעשות כן. על פי פסיקת בית המשפט הנכבד בעתירה בעניין תיקון 37 לפקודת המשטרה, לשר סמכות להתוות **מדיניות כללית ועקרונית בלבד המנוסחת ברמת הפשטה גבוהה ואסור לו לתת הנחיות אופרטיביות באירועים קונקרטיים**. השר איננו מורשה להתערב בענייני חקירות ואף להתוות מדיניות בעניין חקירות. בוודאי שהשר אינו מורשה להורות למשטרה כיצד לאכוף את החוק. השר איננו מורשה להורות או אפילו לרמוז כי יש להציב מחסומים בכניסה ליישובים או להורות כל הוראה קונקרטית אחרת בעניין ההתמודדות עם הפשיעה (בג"ץ 8987/22 **התנועה למען איכות השלטון נ' הכנסת (2.1.2025)**).

83. חרף האמור, המשטרה מודה כי היא אינה מקיימת את פסיקת בית המשפט ומקבלת הוראות אופרטיביות מן השר, בניגוד לדין. כך, במענה המשטרה לפניית העותרת בעניין לקיה (נספח ע/7), נמסר, כי ה"פתיחה במבצע ממוקד במיקומים שונים ברחבי הנגב, במטרה להתמודד עם אירועי הפשיעה הרבים", בוצעה **בהחלטתו של השר לביטחון לאומי**, יחד עם מפכ"ל המשטרה ומפקד המחוז הדרומי.

84. אין מדובר באירוע יחיד, אלא בחלק מהתנהלות לא חוקית של השר, אשר חותרת תחת עצמאותה של המשטרה ומנוגדת לדין. התנהלותו הלא חוקית הסדרתית של השר הובילה לאחרונה אף לכך שביום 1.1.2026 הוגשה עמדת היועצת המשפטית בבג"ץ 9037-08-24 **הכהן נ' נתניהו** (תלוי ועומד),

במסגרתה עמדה על כך שנוכח התנהלותו הלא חוקית הסדרתית אשר תוארה, בן גביר אינו יכול להמשיך ולכהן כשר לביטחון לאומי. היועצת המשפטית לממשלה קבעה בתגובתה, כי "בשלב אין זה מנוס מן המסקנה כי לא ניתן להגן על הציבור מפני ההתנהלות השיטתית לפגיעה בעצמאות המשטרה, אשר כפי שצוין מסכנת את אופייה כגוף ממלכתי וא-פוליטי, על המשתמע מכך לעניין ההגנה על זכויות האדם ועל שלטון החוק. מצב דברים זה מביא לפגיעה ממשית בערכי יסוד דמוקרטיים". כפי שראינו, בהתנהלותה בחודשים האחרונים, המשטרה איננה פועלת להגנה על זכויות אדם, אלא להפרתן. היא איננה פועלת לקידום שלטון החוק אלא להכפפה והענשה של ציבור שלם. לא ניתן לנתק התנהלות זו מהתערבותו של השר בפעולות המשטרה ושלילת עצמאותה.

לסיכום

85. הצבת חסימות הבטון הבלתי מאוישות בתוך שכונות ס"א ו-ס"ח בלוד בוצעה בחוסר סמכות, ללא מקור מפורש בדיון, ללא צו, ולמשך תקופה ממושכת וללא צפי להסרתן. מדובר במדיניות גורפת וחרیגה, אשר פוגעת פגיעה חמורה ומתמשכת בזכויות האדם של העותרים ושל תושבי השכונות. אף לו היה מקור סמכות המתיר את הצבת החסימות, הרי שזו בוצעה לתכלית שאינה ראויה והיא בלתי מידתית ובלתי סבירה.

86. הצבת החסימות ננקטת כחלק ממדיניות בלתי חוקית של המשטרה בחודשים האחרונים, בהנחיית השר לביטחון לאומי. זוהי ענישה קולקטיבית, הפוגעת בעיקרה בציבור חף מפשע, אשר המשטרה אינה נוקטת בו ביישובים ובשכונות יהודיים, גם במצבים של פשיעה חמורה. בכך מפרה המדיניות את עקרון השוויון ומהווה הפליה אסורה על בסיס לאום.

87. למשטרת ישראל עומדים אמצעים חוקיים רבים ומידתיים למאבק בפשיעה, ובהם אכיפה פרטנית, חקירה, מעצר והעמדה לדיון. הבחירה באמצעי קיצוני, גורף ובלתי חוקי של חסימות בטון הרמטיות – תוך רמיסת זכויות יסוד – אינה יכולה לעמוד.

אשר על כן, בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע דיון דחוף בעתירה, ליתן צו על תנאי כמבוקש, ולאחר קבלת תשובת המשיבה להפכו מוחלט.

1 בפברואר 2026

ניצן אילני, עו"ד

ב"כ העותרים

עביר גיבראן, עו"ד

ב"כ העותרים